

Náklady a výnosy v roce 2021 - účetní a daňové aspekty

**Ing. Petr Kout, CSc.
Tomáš Líbal**

NÁKLADY - vybrané účty

D - daňový a účetní náklad

Ú - pouze účetní náklad

501 - Spotřeba materiálu

- D** - spotřeba materiálu, spotřeba drobného hmotného majetku do výše ocenění 80 tis. Kč, spotřeba paliva, spotřeba pohonných hmot motorových vozidel zahrnutých v obchodním majetku poplatníka, najatých nebo pořízovaných na finanční leasing - doložená doklady a evidencí jízd, propagační a reklamní materiál (ZDP § 25 odst. 1 písm. t)), tiskopisy, kancelářské potřeby, knihy a časopisy, osobní ochranné pracovní prostředky a mycí, čistící a dezinfekční prostředky, spotřeba náhradních dílů a součástek, spotřeba materiálu při nákupu v hotovosti a výdeji do spotřeby, vedlejší náklady související s pořízením materiálu, nákup pomůcek pro školení, úbytky a ztráty materiálu v rámci norem (ZDP § 25 odst. 2)
- Ú** - spotřeba pohonných hmot motorových vozidel zahrnutých v obchodním majetku poplatníka nebo najatých - uplatněná formou paušálního výdaje na dopravu

502 - Spotřeba energie

- D** - spotřeba elektřiny, plynu, páry, vody

504 - Prodané zboží

- D** - pořizovací cena prodaného zboží, úbytky a ztráty v rámci norem (ZDP § 25 odst. 2), pořizovací cena pozemku do výše příjmů z prodeje u realitní kanceláře - fyzické osoby (u právnické osoby omezení není)
- Ú** - pořizovací cena pozemku převyšující příjem z prodeje u realitní kanceláře - fyzické osoby (u právnické osoby omezení není)

511 - Opravy a udržování

- D** - opravy a udržování majetku, včetně oprav v důsledku „škod“, za účelem uvedení majetku do předchozího nebo provozuschopného stavu
- Ú** - náklady na opravy hrazené za jinou povinnou osobu (nájemcem za pronajímatele nebo pronajímatelem za nájemce, propachtovatelem za pachtýře nebo pachtýřem za propachtovatele)

512 - Cestovné

- D** - jízdné veřejnou dopravou (letenky, taxi, jízdenky, atd.), náhrady za použití soukromého vozidla, stravné a kapesné, výdaje za ubytování, nutné vedlejší výdaje a další povinné náhrady v limitech podle ZDP § 24 odst. 2 písm. zh) a ZDP § 24 odst. 2 písm. k)
- Ú** - výdaje za pracovní cesty OSVČ při nesplnění podmínek ZDP § 24 odst. 2 písm. k)

513 - Náklady na reprezentaci

- Ú - pohoštění, občerstvení a dary obchodním partnerům podle ZDP § 25 odst. 1 písm. t)

518 - Ostatní služby

- D - spotřeba poštovních známek, poštovní služby, telekomunikační poplatky, nájemné za věci movité i nemovité, úplaty finančního leasingu, půjčovné za věci movité, vstupné na veletrhy a výstavy, autorské honoráře, úklidové služby, praní prádla a čištění oděvů, odvoz odpadků, dezinfekce, přezkušování a cejchování, školení, překlady, expertízy, psaní a rozmnožování, vystavování exponátů na výstavách a veletrzích, parkovné - u vozidel s evidencí jízd, hlídací služby, celní odbavení, provize, náklady za inzerci, propagaci a reklamu v médiích, služby poradenské, právní a auditorské, drobný nehmotný majetek, služby nemateriální povahy, manipulace s vodou (stočné), výdaje, které nejsou technickým zhodnocením podle ZDP § 32a odst. 6 u nehmotného majetku pořízeného do roku 2020, resp. dlouhodobého nehmotného majetku podle účetních předpisů, doprava zaměstnanců do zaměstnání a ze zaměstnání třetí osobou, přechodné ubytování zaměstnanců
- Ú - nájemné a úplaty finančního leasingu při nesplnění podmínek podle ZDP, parkovné na pracovních cestách u motorových vozidel při uplatnění paušálního výdaje na dopravu, výdaje, které jsou technickým zhodnocením podle ZDP § 32a odst. 6 u nehmotného majetku pořízeného do roku 2020, ale nejsou technickým zhodnocením dlouhodobého nehmotného majetku podle PVZÚ § 47 odst. 3

521 - Mzdové náklady

- D - hrubé mzdy, odměny a prémie zaměstnanců
- Ú - sražené pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné veřejného zdravotního pojištění a pojistné na důchodové spoření, které nebylo odvedeno do konce měsíce následujícího po uplynutí zdaňovacího období

522 - Příjmy společníků obchodní korporace ze závislé činnosti

- D - hrubé příjmy, odměny a prémie společníků a jednatelů spol. s r.o., komanditistů komanditní společnosti, členů družstva a likvidátorů
- Ú - sražené pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné veřejného zdravotního pojištění a pojistné na důchodové spoření, které nebylo odvedeno do konce měsíce následujícího po uplynutí zdaňovacího období

523 - Odměny členům orgánů obchodní korporace

- D** - hrubé odměny členů statutárních a dalších orgánů obchodní korporace
- Ú** - sražené pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné veřejného zdravotního pojištění a pojistné na důchodové spoření, které nebylo odvedeno do konce měsíce následujícího po uplynutí zdaňovacího období

524 - Zákonné sociální pojištění

- D** - pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné veřejného zdravotního pojištění za podmínky, že bylo zaplaceno nejpozději do konce měsíce následujícího po uplynutí zdaňovacího období
- Ú** - pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné veřejného zdravotního pojištění, které nebylo zaplaceno do konce měsíce následujícího po uplynutí zdaňovacího období

525 - Ostatní sociální pojištění

- Ú** - zdravotní a sociální pojištění nad limit zákonného

526 - Sociální náklady individuálního podnikatele

- Ú** - pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné veřejného zdravotního pojištění individuálního podnikatele (OSVČ), společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti

527 - Zákonné sociální náklady

- D** - příspěvky na stravování zaměstnanců v nepeněžním plnění zajišťované prostřednictvím jiných subjektů ve výši podle ZDP § 24 odst. 2 písm. j) bod 4 nebo peněžitý příspěvek na stravování bez omezení výše, pracovněprávní nároky zaměstnanců vyplývající z kolektivní smlouvy nebo vnitřního předpisu podle ZDP § 24 odst. 2 písm. j) bod 5, částka příspěvku zaměstnavatele na soukromé životní pojištění, na penzijní pojištění a na penzijní připojištění se státním příspěvkem zaměstnance, zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání podle vyhlášky č. 125/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, provoz vlastních vzdělávacích zařízení nebo náklady spojené s odborným rozvojem zaměstnanců podle např. zákoníku práce § 230 a na rekvalifikaci zaměstnanců podle zákona o zaměstnanosti, pokud souvisejí s předmětem činnosti zaměstnavatele, motivační příspěvek podle ZDP § 24 odst. 2 písm. zu)

528 - Ostatní sociální náklady

Ú - částka příspěvku na stravování hrazená zaměstnavatelem v nepeněžním plnění nad limit stanovený zákonem, příspěvky na kulturní pořady a sportovní akce, možnost využívat rekreační, zdravotnická a vzdělávací zařízení, předškolní zařízení, závodní knihovny, tělovýchovná a sportovní zařízení, s výjimkou zařízení uvedených v ZDP § 24 odst. 2 písm. j) bodech 1 až 3, poskytnutí rekreace, včetně zájezdů, které je u zaměstnance osvobozeno od daně podle ZDP § 6 odst. 9 písm.d), nealkoholické nápoje poskytnuté zaměstnancům ke spotřebě na pracovišti, nadlimitní částky motivačního příspěvku podle ZDP § 24 odst. 2 písm. zu)

531 - Daň silniční

D - silniční daň (předpis) placená v tuzemsku poplatníkem a zaplacená silniční daň v případech podle ZDP § 24 odst. 2 písm. u)

Ú - silniční daň placená v tuzemsku za jiného poplatníka

532 - Daň z nemovitých věcí

D - zaplacená daň z nemovitých věcí poplatníkem

Ú - neuhrazená částka daně z nemovitých věcí nebo daň zaplacená za jiného poplatníka

538 - Ostatní daně a poplatky

D - zaplacená daň z příjmů podle ZDP § 24 odst. 2 písm. ch) a u), daň z přidané hodnoty (například dodatečně vyměřená DPH související s daňovými náklady, neuplatněný odpočet DPH po úpravě koeficientem), daně zaplacené v zahraničí s výjimkou daní z příjmů a obdobných daní zaplacených v zahraničí, poplatky (předpis) správní, soudní, za použití dálnic a rychlostních silnic (dálniční kupón), místní (odváděné do rozpočtu měst a obcí), za rozhlas a televizi, úplaty za znečišťování ovzduší a za vypouštění odpadních vod

Ú - dodatečně vyměřená DPH nesouvisející s daňovými náklady, daně a poplatky zaplacené za jiného poplatníka s výjimkou uvedenou v § 24 odst. 2 písm. ch) a u), daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob a obdobné daně zaplacené v zahraničí s výjimkou uvedenou v § 24 odst. 2 písm. ch)

541 - Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

D - zůstatková cena („daňová“) prodaného nehmotného a hmotného majetku, pořizovací cena pozemku s výjimkou stavby, která je jeho součástí, u poplatníka fyzické osoby do výše příjmů z prodeje (u právnické osoby omezení není), pořizovací cena neodpisovaného hmotného majetku

do výše příjmů z prodeje, „daňová“ zůstatková cena přeúčtovaného technického zhodnocení nájemcem do výše náhrady

- Ú - účetní zůstatková cena převyšující daňovou zůstatkovou cenu prodaného nehmotného a hmotného majetku, pořizovací cena pozemku u poplatníka fyzické osoby (u právnické osoby omezení není) převyšující příjem z prodeje, pořizovací cena neodpisovaného hmotného majetku převyšující příjem z prodeje, „daňová“ zůstatková cena přeúčtovaného technického zhodnocení nájemcem převyšující náhradu

542 - Prodaný materiál

- D - pořizovací cena prodaného materiálu

543 - Poskytnuté dary

- Ú - poskytnuté nepeněžní dary v podobě předání majetku (včetně darů ve smyslu ZDP § 15 respektive § 20, které je možné odečíst od základu daně z příjmů), včetně DPH, pokud vzniká povinnost ji přiznat

544 - Smluvní pokuty a úroky z prodlení

- D - zaplacené sankce ze smluvních vztahů (smluvní pokuty, úroky z prodlení apod.) za porušení obchodních smluv, přepravních podmínek, pozdní úhradu faktur atd.
- Ú - nezaplacené sankce ze smluvních vztahů (smluvní pokuty, úroky z prodlení apod.) za porušení obchodních smluv, přepravních podmínek, pozdní úhradu faktur atd.

545 - Ostatní pokuty a penále

- Ú - penále a pokuty vyúčtované správními orgány nebo zdravotní pojišťovnou, přirážky k základním sazbám poplatků za znečišťování ovzduší, přirážky k základním úplatům za vypouštění odpadních vod, pokuty za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy (např. registrační a oznamovací povinnosti), úroky za posečkání částky u daní a cla (podle příslušných dokladů bez ohledu na to, zda byly zaplacené), úroky z prodlení, penále a pokuty za pozdní předložení daňového tvrzení podle daňového řádu

546 - Odpis pohledávky

- D - odpis nebo postoupení pohledávky při splnění podmínek podle ZDP § 24 odst. 2 písm. s) a písm. y)
- Ú - hodnota pohledávky při postoupení a odpis pohledávky při nesplnění podmínek ZDP § 24 odst. 2 písm. s) a písm. y)

548 - Ostatní provozní náklady

- D - pojistné vztahující se k provozní činnosti, paušály vyplacené zaměstnancům podle zákoníku práce (např. za opotřebení vlastního náradí, zařízení a prostředků), výdaje, které nejsou technickým zhodnocením podle

ZDP § 33 u hmotného majetku, náhrady škod, náklady na provoz vlastního zařízení k ochraně životního prostředí, na hygienické vybavení pracovišť, bezpečnost a ochranu zdraví při práci, na zabezpečení požární ochrany, příspěvky profesním komorám a Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky podle ZDP § 24 odst. 2 písm. d), částky odváděné do státního rozpočtu z titulu nesplnění povinného podílu zaměstnanců se zdravotním postižením na celkovém počtu zaměstnanců podle zákona o zaměstnanosti, likvidace zásob podle ZDP § 24 odst. 2 písm. zg), náklady exekuce podle ZDP § 24 odst. 2 písm. p), zaokrouhlovací rozdíly

- Ú - členské příspěvky hrazené příjemci, u kterého jsou osvobozené od daně, úplaty za kapitalizovaný důchod při pracovních úrazech a nemocech z povolání, náhrady zaměstnancům nad rozsah podle ustanovení ZDP § 6 odst. 8, výdaje, které jsou technickým zhodnocením podle ZDP § 33 u hmotného majetku, ale nejsou technickým zhodnocením dlouhodobého hmotného majetku podle PVZÚ § 47 odst. 3, pojistné hrazené za člena statutárního a dalšího orgánu právnické osoby z titulu odpovědnosti za škodu způsobenou společností při výkonu funkce, peněžité tresty, které jsou ukládány v rámci trestního řízení

549 - Manka a škody

- D - manka a škody na majetku do výše náhrad, škody ze živelních pohrom (ZDP § 25 odst. 2 a ZDP § 24 odst. 10) a škody způsobené podle potvrzení policie neznámým pachatelem, u právnické osoby do výše daňové zůstatkové ceny hmotného a nehmotného majetku
- Ú - manka a škody na majetku přesahující výši náhrad, účetní zůstatková cena převyšující daňovou zůstatkovou cenu vyřazeného nehmotného a hmotného majetku v důsledku škody

551 - Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

- D - odpisy ve výši daňových odpisů hmotného a nehmotného majetku, účetní odpisy podle ZDP § 24 odst. 2 písm. v), zůstatková cena (daňová) zlikvidovaného majetku, který lze daňově odpisovat, zůstatková cena pěstitelských celků trvalých porostů a dospělých zvířat podle přílohy č. 1 zákona při jejich vyřazení
- Ú - částky účetních odpisů, které přesahují daňové odpisy, účetní zůstatková cena zlikvidovaného majetku, který lze daňově odpisovat, převyšující daňovou zůstatkovou cenu

552 - Změna stavu rezerv podle zvláštních právních předpisů

- D** - tvorba a zúčtování rezerv podle ZoR (např. na opravy hmotného majetku, pěstební činnost atd.), kde její „daňová“ výše odpovídá účetní hodnotě

Pozn. Např. u rezervy na opravy hmotného majetku při komponentním odpisování nebo u rezervy na nakládání s elektroodpadem ze solárních panelů uvedených na trh do dne 1. ledna 2013 bude odlišný dopad na výsledek hospodaření a základ daně

554 - Změna stavu ostatních rezerv

- Ú** - tvorba a zúčtování ostatních rezerv podle vnitropodnikových předpisů (rezerva na záruční opravy, soudní spory, nevyúčtované sankce ze závazkových vztahů atd.)

555 - Zúčtování komplexních nákladů příštích období

- D** - zúčtování komplexních nákladů (např. na dlouhodobou propagaci, technický rozvoj apod.)
- D** - zúčtování komplexních nákladů (např. na dlouhodobou propagaci, technický rozvoj apod.), které nelze uznat jako daňové

558 - Změna stavu zákonných opravných položek

- D** - tvorba a zúčtování opravných položek k pohledávkám podle ZoR § 8 (za dlužníky v insolvenčním řízení), ZoR § 8a (splatným po 31. 12. 1994), ZoR § 8b (z titulu ručení za celní dluh) a ZoR § 8c (ve jmenovité hodnotě při vzniku do 30 000 Kč)

559 - Změna stavu opravných položek

- Ú** - tvorba a zúčtování opravných položek souvisejících s přechodným snížením ocenění zjištěným při inventarizaci u dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku (v případě trvalého charakteru snížení ocenění se účtuje o mimořádném odpisu na účtech opravek účt. sk. 07, 08 a je nutné změnit odpisový plán), zásob (v případě snížení trvalého charakteru se účtuje na účet 548 - Ostatní provozní náklady) a pohledávek

561 - Prodané cenné papíry a podíly

- D** - hodnota prodaných cenných papírů a podílů podle ZDP § 24 odst. 2 písm. r), w), ze)
- Ú** - hodnota prodaných cenných papírů a podílů převyšující zákonné limity

562 - Úroky

- D** - úroky z úvěrů a zápůjček, resp. úvěrového finančního nástroje (s výjimkou uvedenou v ZDP § 25 odst. 1 písm. a) a w), úroky zaplacené věřiteli - fyzické osobě, která neúčtuje v účetnictví (ZDP § 24 odst. 2 písm. zi)
- Ú** - úroky převyšující zákonné limity zejména podle ZDP § 25 odst. 1 písm. w), nezaplacené úroky věřiteli – fyzické osobě, která neúčtuje v účetnictví (ZDP § 24 odst. 2 písm. zi)

563 - Kurzové ztráty

- D** - kurzové ztráty vznikající v průběhu účetního období a při uzavírání účetních knih

564 - Náklady z přecenění majetkových cenných papírů

- D** - změna reálné hodnoty (oceňovací rozdíl) cenných papírů k obchodování, podílového listu a cenného papíru představujícího účast na základním kapitálu investičního fondu

565 - Poskytnuté dary

- Ú** - poskytnuté peněžní dary včetně darů ve smyslu ZDP § 15 respektive § 20, které je možné odečíst od základu daně z příjmů

568 - Ostatní finanční náklady

- D** - bankovní poplatky, náklady spojené se získáním bankovních záruk
- Ú** - změna reálné hodnoty (oceňovací rozdíl) u pohledávek, které poplatník nabyl a určil k obchodování, poplatky patřící do finančních výdajů podle ZDP § 25 odst. 1 písm. w)

569 - Manka a škody na finančním majetku

- D** - manka a škody na finančním majetku do výše náhrad, škody ze živelních pohrom (ZDP § 25 odst. 2) a škody způsobené podle potvrzení policie neznámým pachatelem
- Ú** - manka a škody na finančním majetku přesahující výši náhrad

581 - Změna stavu nedokončené výroby

- D** - změna stavu, technologické a technické úbytky podle ZDP § 25 odst. 2

582 - Změna stavu polotovarů

- D** - změna stavu, technologické a technické úbytky podle ZDP § 25 odst. 2

583 - Změna stavu výrobků

- D** - změna stavu, technologické a technické úbytky podle ZDP § 25 odst. 2, předání do vlastních prodejen

584 - Změna stavu mladých a ostatních zvířat

D - změna stavu a nezaviněné úhyny zvířat podle ZDP § 25 odst. 2

585 - Aktivace materiálu a zboží

D - hodnota vyrobeného materiálu předaného na sklad a zboží předaného do vlastních firemních prodejen apod.

586 - Aktivace vnitropodnikových služeb

D - aktivace vnitropodnikové přepravy a jiných služeb

587 - Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku

D - aktivace dlouhodobého nehmotného majetku vyrobeného ve vlastní režii

588 - Aktivace dlouhodobého hmotného majetku

D - aktivace dlouhodobého hmotného majetku vyrobeného ve vlastní režii

VÝNOSY - vybrané účty

Z - zdanitelný výnos N - nezdanitelný výnos

601 - Tržby za vlastní výrobky

Z - tržby za vlastní výrobky od tuzemských a zahraničních odběratelů, fyzických osob

602 - Tržby z prodeje služeb

Z - tržby za služby

N - autorské honoráře fyzických osob z tuzemska zdaněné u zdroje srážkou, licenční poplatky osvobozené od daně z příjmů

604 - Tržby za zboží

Z - tržby za zboží od tuzemských a zahraničních odběratelů

641 - Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

Z - výnosy z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

642 - Tržby z prodeje materiálu

Z - výnosy z prodeje materiálových zásob

643 - Přijaté dary

Z - přijaté nepeněžní dary zahrnované do základu daně

N - přijaté nepeněžní dary osvobozené od daně z příjmů

644 - Smluvní pokuty a úroky z prodlení

Z - zaplacené smluvní pokuty, úroky z prodlení a jiné sankce ze závazkových vztahů

N - nezaplacené smluvní pokuty, úroky z prodlení a jiné sankce ze závazkových vztahů

645 - Výnosy z postoupených pohledávek

Z - tržba za postoupené pohledávky

646 - Výnosy z odepsaných pohledávek

Z - inkasa pohledávek, které byly odepsány daňově

N - inkasa pohledávek, které byly odepsány nedaňově (ZDP § 23 odst. 4 písm. d))

648 - Ostatní provozní výnosy

Z - náhrady soudních poplatků, náhrady za manka a škody, inventarizační přebytky majetku, dotace k provozním nákladům, zaokrouhlovací rozdíly

N - náhrady související s nedaňovými náklady, prominuté příslušenství daně a jiné sankce

661 - Tržby z prodeje cenných papírů a podílů

Z - tržby z prodeje dlouhodobých a krátkodobých cenných papírů a podílů

N - tržby z prodeje podílů osvobozených od daně z příjmů

662 - Úroky

Z - přijaté úroky

N - úroky osvobozené od daně z příjmů

663 - Kurzové zisky

Z - kurzové zisky vznikající v průběhu účetního období a při uzavírání účetních knih

664 - Výnosy z přecenění majetkových cenných papírů

Z - změna reálné hodnoty (oceňovací rozdíl) cenných papírů k obchodování, podílového listu a cenného papíru představujícího účast na základním kapitálu investičního fondu

665 - Výnosy z dlouhodobého finančního majetku

Z - výnosy (podíly na zisku, úroky apod.) z dlouhodobého finančního majetku

N - výnosy (podíly na zisku, úroky apod.) z dlouhodobého finančního majetku osvobozené od daně z příjmů nebo zdaňované srážkou u zdroje

666 - Výnosy z krátkodobého finančního majetku

Z - výnosy (podíly na zisku, úroky apod.) z krátkodobého finančního majetku

N - výnosy (podíly na zisku, úroky apod.) z krátkodobého finančního majetku osvobozené od daně z příjmů nebo zdaňované srážkou u zdroje

668 - Ostatní finanční výnosy

Z - ostatní finanční výnosy, náhrady manka a škod a přebytky na finančním majetku, dotace k finančním nákladům

669 - Přijaté dary

Z - přijaté peněžní dary zahrnované do základu daně

N - přijaté peněžní dary osvobozené od daně z příjmů